

Ekstremizm polityczny a bezpieczeństwo państwa — rozważania w kontekście Polski

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie problemów związanych z działalnością organizacji ekstremistycznych o charakterze politycznym, działających na terytorium Polski, a także odpowiedzenie na pytanie, czy w chwili obecnej środowiska te wpływać mogą na system bezpieczeństwa wewnętrznego państwa, a w swych działaniach posuwać się do środków terrorystycznych. Znajomość skali i metod działania, ideologii tych grup, umożliwi w sposób właściwy oceniać i rozpoznać zagrożenia, jakie potencjalnie mogą nieść środowiska ekstremistyczne dla bezpieczeństwa — szczególnie ustrojowego, przez które rozumie się taki stan stosunków społeczno-politycznych w państwie, który zapewnia respektowanie i skuteczną ochronę mechanizmów ustanowionego systemu politycznego oraz przypisanych mu wartości i praw¹.

Ekstremizm polityczny jest zjawiskiem wieloaspektowym, zazwyczaj stawianym na osi dychotomicznej, co oznacza szukanie odniesień do tego, co jest np. krańcowe, radykalne, fundamentalne, fanatyczne. Jednym słowem odchylone od ogólnie przyjętych w danym społeczeństwie zachowań, poglądów czy przekonań. Słowo „ekstremizm” pochodzi od łacińskiego słowa *extremus* (krańcowy) — oznaczającego kraniec, najbardziej oddalony punkt, natomiast ekstremista jest osobą zajmującą krańcowe stanowisko w konkretnej sprawie.

¹ W. Fehler, *Bezpieczeństwo wewnętrzne współczesnej Polski. Aspekty teoretyczne i praktyczne*, Warszawa 2012, s. 179.

W moich rozważaniach zajmę się jedną z odmian ekstremizmu, jakim jest ekstremizm polityczny. Rozumieć go należy jako kompleks poglądów, idei, postulatów o różnym poziomie spójności wewnętrznej oraz związanych z nimi zachowań, charakteryzujących się skrajnością — patrząc poprzez pryzmat istniejącego układu sił politycznych². Ocena ekstremizmu zależy od relatywnego postrzegania rzeczywistości politycznej w kontekście ocen większości czy też centrum politycznego. W ujęciu horyzontalnym ocena tego, co ekstremalne w polityce będzie zatem zmieniać się w zależności układu sił politycznych i ich przekonań. Ryszard Herbut słusznie zauważył, że „[...] organizacje oferujące radykalne koncepcje programowe czy też alternatywne ideologie, które dążą do zmiany liberalnych zasad gry politycznej określa się mianem antysystemowych. Jest to swoistego rodzaju ekstremizm kwalifikowany, gdyż organizacje te wyrażając gotowość i niejednokrotnie idą za tym określone działania obalenia istniejącego systemu politycznego. Ruchy czy organizacje ekstremistyczne kwestionują legitymację systemu i postulują radykalną zmianę struktury politycznej”³. Ekstremizmy polityczne można w pewnym uproszczeniu podzielić na prawicowe i lewicowe. Uproszczenie wynika z faktu, że często idee głoszone przez grupy ekstremistów nie są spójne a raczej hybrydowe, a co za tym idzie — ekstremizm, jak zauważył Roman Tokarczyk, jest pojęciem ogarniającym zbiory różnych form myśli, środków i celów działania, ocenianych wspólnie jako skrajne, krańcowe, marginalne, peryferyjne⁴.

Można przyjąć wiele typologii ekstremizmów, chociażby podzielić je ze względu na głoszone idee, ale również system wartości członków organizacji, czy też głoszone poglądy gospodarcze.

Możemy mówić o ekstremizmie prawicy, jak i lewicy, wyznawców Islamu i Purytanizmu, zwolenników systemu anarchoindywidualistycznego czy też ekologizmu. Często z ekstremizmem wiąże się pojęcie terroryzmu — jako metody osiągnięcia celów politycznych czy kulturowych.

Z punktu widzenia badań nad polskim ekstremizmem politycznym dostrzec można dwa jego typy: jeden bierny, drugi zaś czynny, oczywiście oba ze sobą powiązane. Pierwszy typ prezentowany jest w zasadzie wyłącznie w sferze idei, a więc grupy ekstremistyczne prezentują swoje poglądy i racje.

² R. Herbut, *Ekstremizm*, [w:] *Słownik politologii*, Wrocław 2003, s. 86–87.

³ *Ibidem*, s. 87.

⁴ R. Tokarczyk, *Teoretyczna a praktyczna istota współczesnego ekstremizmu politycznego*, [w:] *Doktryny i ruchy współczesnego ekstremizmu politycznego*, red. E. Olszewski, Lublin 2004, s. 17.

W ten sposób poszukują potencjalnych zwolenników. W wymiarze koncepcyjnym diagnozują zastaną rzeczywistość oraz prezentują własną odmienną wizję przyszłego ładu (względnie anarchii)⁵. Swoje koncepcje i idee prezentują za pośrednictwem biuletynów, ulotek, plakatów oraz w przestrzeni internetowej. Przekonują w ten sposób potencjalnych zwolenników czy też aktywistów, starając się przygotować także grunt pod przyszłe zmiany, jakie mają nastąpić po przeobrażeniu się np. systemu politycznego. Przykładem mogą być wszelkiego rodzaju grupy antydemokratyczne, głoszące — dzięki możliwościom danym przez pluralizm polityczny — poglądy wzywające do zerwania z demokracją. Grupy te uczestniczą czasami również w przewidzianych w demokracji procedurach, jak choćby ogólnokrajowe czy lokalne wybory.

Pod pojęciem czynnego działania rozumiem aktywność dopuszczalną przez prawo: pikiety, manifestacje, kontrmanifestacje oraz działania o charakterze nielegalnym, czy też nawet przestępczym, jak: zastraszanie przeciwników politycznych, niszczenie symboli uznawanych za wrogie, nawoływanie do przemocy i jej używanie w celach politycznych czy też gromadzenie informacji o przeciwnikach politycznych. Przykładem tego typu działania może być również prowadzenie nielegalnej działalności ekonomicznej w celu zdobycia środków finansowych na różnego typu działania w tym zakup broni.

Działaniom „czynnym” towarzyszy, niezależnie od typu ekstremizmu, myśl przewodnia: „im gorzej tym lepiej”. Za nią kryją się działania destabilizujące państwo, choćby poprzez podważanie wiarygodności jego organów, a także budzenia obawy obywateli, którzy żyjąc w poczuciu lęku mogą stracić zaufanie do władzy. Może wówczas nastąpić psychologiczna „ucieczka od wolności” w zamian za poczucie stabilności i bezpieczeństwa⁶.

Ekstremizm polityczny w polskich warunkach podzielić można na kilka kategorii, oczywiście każda z klasyfikacji stanowi pewne uproszczenie. Najczęściej badacze posługują się dychotomicznym schematycznym ujęciem prawica–lewica⁷. Można jednak posłużyć się klasyfikacją odnoszącą się do celu działań ekstremistów: obalenie ustroju demokratycznego, stworzenie

⁵ F. Galembski, *Eschatologiczny wymiar ekstremizmu politycznego*, [w:] *Doktryny i ruchy współczesnego ekstremizmu politycznego*, red. E. Olszewski, Lublin 2004, s. 63.

⁶ Szerzej na temat interpretacji Ericha Froma zob. U. Jakubowska, *Ekstremizm polityczny. Studium psychologiczne*, Gdańsk 2005, s. 40.

⁷ Ekstremizm lewicowy (anarchizm, trockizm, maoizm, Nowa Lewica). Prawicowy (nacjonalizm, faszizm, nazizm).

świata bezpieczeństwa, doprowadzenie do zmiany trybu życia społeczeństwa, obalenie obecnego porządku gospodarczego.

W latach 90. XX wieku w Polsce najczęściej wspominało się o ekstremizmie nacjonalistycznym, a nawet o grupach odwołujących się do faszyzmu czy też narodowego socjalizmu. Ekstremizm ten traktowany był (bezdyskusyjnie — badacze nie starają się najczęściej szukać odpowiedzi o desygnaty prawicowości) jako prawicowy, łączący idee szowinizmu, rasizmu, ale także elementy populizmu⁸. W takim ujęciu ekstremizmu możemy doszukiwać się w polskich ruchach nacjonalistycznych, oczywiście nie wszystkich, lecz tylko tych, które jawnie nawołują do obalenia obecnego systemu politycznego, czy też łamania zasad konstytucyjnych zapisanych w rozdziale II Konstytucji RP — poświęconym wolnością, prawom i obowiązkom człowieka i obywatela, a także zapisowi artykułu 13 Konstytucji, który mówi: „Zakazane jest istnienie partii politycznych i innych organizacji odwołujących się w swoich programach do totalitarnych metod i praktyk działania nazizmu, faszyzmu i komunizmu, a także tych, których program lub działalność zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy lub wpływu na politykę państwa albo przewiduje utajnienie struktur lub członkostwa”⁹. W latach 90. XX wieku istniało kilka ekstremistycznych partii nacjonalistycznych — jak chociażby Polska Wspólnota Narodowa — Polskie Stronnictwo Narodowe — Bolesława Tejkowskiego, który głosił poglądy antysemickie, zaś w rozwiązaniach politycznych był zwolennikiem ograniczenia praw politycznych mniejszości narodowych¹⁰. Do innych grup jawnie kontestujących ustrój demokratyczny należało narodowo-radyczne Narodowe Odrodzenie Polski. W orbicie wpływów ugrupowań nacjonalistycznych w latach 90. pozostawała także subkultura skinheadów, którzy głosili mieszaną hasel: nacjonalistycznych, rasistowskich oraz kult siły i przemocy. Subkultura ta przenikała się z grupami, pseudokibiców, którzy najczęściej nie odwoływali się do wysublimowanych idei, spoiwem ich działań była bowiem niechęć do obcych i kult przemocy.

W Polsce pojawili się w tamtym okresie (działają do dziś) przedstawiciele jawnie neonazistowskiego ugrupowania „Blood et Honour”. Na ich stronie

⁸ S. Stępień, *Koncepcje polityczne ekstremizmu prawicowego w III Rzeczypospolitej*, [w:] *Doktryny i ruchy współczesnego ekstremizmu politycznego*, red. E. Olszewski, Lublin 2004, s. 296.

⁹ Tekst Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej ogłoszono w Dz.U. 1997, NR 78 poz. 483.

¹⁰ S. Stępień, op. cit., s. 297.

internetowej można przeczytać: „Działalność narodowosocjalistyczna może przybierać dwie formy: jawną i niejawną. Jako jedyną konstruktywną formę akcji, którą nakazuje Combat 18¹¹, jako możliwą w czasach obecnych jest akcja ukryta. Jednym z powodów tego jest fakt, że znajdujemy się w społeczeństwie, w którym możliwości jawnego działania są ograniczone prawami ZOG¹² i dlatego też to, co można robić jawnie nie przedstawia większej wartości dla utworzenia społeczeństwa narodowosocjalistycznego. Akcje jawne, mieszczące się w ramach prawa, w ramach systemu, są ograniczone do dystrybucji ulotek i literatury, która nie jest zakazana przez prawodawstwo oraz demonstracje nienaruszające zasad porządku publicznego. Najważniejszą przyczyną unikania akcji jawnych jest to, że pociągają one za sobą natychmiastową infiltrację przez wywiad ZOG. Udział w akcjach jawnych może poważnie zmniejszyć szanse na realne zmiany w dalszej perspektywie. ZOG uwielbia jawne wystąpienia. Daje mu to możliwość zrobienia zdjęć i rozprawowania biorących w nich udział osób. Natomiast osoby, które nie mają nic przeciwko umieszczeniu swojego zdjęcia w publikacjach/aktach przeciwnika, powinny dołączyć do organizacji i wziąć udział w jej działalności publicznej. W ten sposób przedstawią publiczności, że są dumne z tego, w co wierzą. Jeżeli jednak chciałoby się osiągnąć więcej i przeć do przodu, wtedy jedyną drogą byłyby akcje niejawne. Akcje bezpośrednie polegają na zakłóceniu i eliminacji wszystkiego, co jest zgubne dla naszej rasy i jest w opozycji do Narodowego Socjalizmu. Akcje te wymagają wielkiej odwagi i bohaterstwa. Działalność ta widziana jest w najlepszym świetle, sprzyja zacieśnianiu kontaktów oraz inspiruje osoby z odpowiednimi kwalifikacjami do włączenia się do Ruchu. Osoby, które rozważają udział w akcji bezpośredniej muszą zachować szczególne środki ostrożności. Wróg będzie używał wszelkich sposobów, aby im zapobiec. Zastanawiając się nad tą formą działania, trzeba wziąć pod uwagę zachowanie wszystkich środków bezpieczeństwa, aby zminimalizować możliwość wykrycia. Najbardziej efektywną i bezpieczną drogą jest działalność samodzielna, brak kontaktów i rozmów na dany temat, czyli taktyka «Samotnego Wilka». Taktyka «Samotnego Wilka» jest najbardziej bezpieczną z możliwych, gdyż eliminuje uzależnienie od innych i twoje bezpieczeństwo znajduje się tylko w twoich rękach. Jeżeli plany nie powio-

¹¹ Combat 18 — brytyjska organizacja terrorystyczna utworzona przez neonazistowską organizację Krew i Honor (ang. *Blood & Honour*) w 1992 r. w wyniku porozumienia między Brytyjską Partią Narodową, a bojówkami kibiców takimi jak Chelsea Headhunters.

¹² Tajny rząd syjonistyczny.

dą się, możesz mieć pretensje wyłącznie do siebie. Jeżeli plan się powiedzie, twoja odwaga zostanie zauważona. Jediną alternatywą do taktyki «Samotnego Wilka» jest działalność aktywnej komórki, składającej się ze znajomych, którzy dzielą informacje oraz zadania między sobą. Sukces takiej komórki jest uzależniony całkowicie od sprawności i jakości działania członków oraz wzajemnej lojalności. Musisz być pewien, że nikt z grupy nie załamie się pod wpływem zagrożeń czy prób przekupstwa ze strony ZOG. Tworzenie aktywnej komórki ma sens jedynie w wypadkach, gdy możesz uczciwie powiedzieć, że ufasz członkom grupy tak, jak sobie samemu¹³. Powyższy fragment artykułu dobrze obrazuje metodę „czynną” działania grup ekstremistycznych.

W latach 90. XX wieku istniały również grupy lewicowe, mające cechy organizacji ekstremistycznych. Jawnie do zmiany ustroju państwa nawoływali apologetci komunizmu zrzeszeni w Związku Komunistów „Proletariat”, dziś funkcjonującym jako Komunistyczna Partia Polski, wydająca pismo „Brzask”¹⁴. KPP, w sposób otwarty artykułuje, że jest zdecydowanie negatywnie nastawiona do obecnego systemu społeczno-ekonomicznego.

Ponadto w Polsce istniały i istnieją organizacje ekologiczne, które w celu osiągnięcia zamierzonych skutków naruszają prawo — nielegalne wiece, manifestacje, blokady, ale również ataki na osoby noszące np. naturalne futra. Środowiska te w latach 90. skupione były m.in. wokół pisma „Zielone Brygady”.

Dziś ekstremizm polityczny „bierny” rozwija się bez przeszkód przede wszystkim dzięki łatwiejszemu dostępowi do odbiorcy, a więc poprzez Internet. Nadal działają w Polsce partie polityczne pozostające na marginesie demokracji, jak wspomniane wcześniej Narodowe Odrodzenie Polski czy też Polska Partia Narodowa, założona przez dawnego posła Polskiej Partii Przyjaciół Piwa Leszka Bubla, jawnie nawołującego do nienawiści etnicznej.

Nową formą są organizacje autonomistów nacjonalistycznych. Środowiska te, nawiązujące do tego typu ruchów w Niemczech, Włoszech czy też Francji, wzorują się na organizacjach lewicowego ekstremizmu z lat 70., większą uwagę zwracają na sferę kultury niezależnej, ale również akcje bezpośrednie — uliczne plakatowanie, wlepki¹⁵, malowanie szablonów na murach itp. Na

¹³ *Działalność niejawna*, http://www.bhpoland.org/strona/pl_dzialalnosc.htm [odczyt dn. 12.03.2011].

¹⁴ G. Tokarz, *Współczesny polski ekstremizm lewicowy wobec przemocy*, [w:] *Doktryny i ruchy współczesnego ekstremizmu politycznego*, red. E. Olszewski, Lublin 2004, s. 321.

¹⁵ Mała samoprzylepna forma plastyczna, tworzona z myślą o ingerencji w przestrzeń publiczną. Początkowo była to naklejka zawierająca rysunek tekst, albo jedno i drugie.

jednej ze stron nacjonalistycznych czytamy: „Autonomiczni nacjonaści działają na zasadzie wolnych grup tworzonych spontanicznie i nie mających żadnej sformalizowanej struktury. Ten sposób ma uchronić AN przed delegalizacją i roz biciem ze strony policji i innych struktur rządowych. Ruch ten jest także nową propozycją dla osób niechętnie odnoszących się do zarządzanych centralnie organizacji i niekończących się sporów między ich przywódcami. Zdaniem polskich aktywistów ruchu AN, taka formuła działania daje większe możliwości, bowiem wszystko zależy od pomysłów i metod obranych przez miejscowe grupy nacjonalistów, bez ingerencji z zewnątrz. W przypadku zaniku działalności jednych komórek AN inne są w stanie działać dalej, co często nie jest możliwe w przypadku ogólnokrajowych partii czy stowarzyszeń”¹⁶. Autonomiści nacjonalistyczni działają w kilku oddzielnych środowiskach, mają swoje portale internetowe. Jednym z nich jest „Autonom.pl portal niezależnych nacjonalistów” czy też portal „Autonomiczni nacjonaści”, na stronie którego znajduje się credo autonomistów: „Jesteśmy grupą młodych ludzi, których łączy chęć działania i promocji postaw odmiennych od tych, które propagują media i demokratyczny reżim. Naszym celem jest zachęcenie młodzieży obrony ojczystego kraju i wartości patriotycznych, obrony samych siebie i swojego narodu przed rosnącym zagrożeniem multikulturalizmem, globalizacją, kapitalistycznym wyzyskiem i zbrodniczym syjonizmem oraz terrorem wszech tolerancji. Pragniemy zachęcić młodych ludzi i zmobilizować samych siebie do obrony przez opresyjnym, antynarodowym systemem, w którym przyszło na życie a który ubóstwiać każą nam wykreowane przez kontrolowane media pseudoautorytety. Opowiadamy się przeciwko wszystkiemu co zagraża naszej narodowej i rasowej tożsamości i kulturze”¹⁷.

Ponadto istnieją stowarzyszenia i partie, które działają według wzorców przyjętych jeszcze w latach 90. Są to przede wszystkim Narodowe Odrodzenie Polski oraz Obóz Narodowo-Radykalny.

W celu skoordynowania działań środowisk nacjonalistycznych powstała nieformalna „Inicjatywa Narodowa 14”¹⁸, jej celem jest skoordynowanie pewnych działań różnych mniejszych grup nacjonalistycznych.

Najciekawszą koncepcją działań ekstremistycznych jest tzw. Sojusz Ekstremów. To znaczy wspólne działanie grup uznawanych (znów w pewnym

¹⁶ M. Mietelski, *Autonomiczni nacjonaści*, Polityka Narodowa 2010, nr 7.

¹⁷ *O nas*, zob. <http://answ.wordpress.com/about/> [odczyt dn. 23.03.2011].

¹⁸ Liczba 14 ma symboliczne znaczenie — oznacza Fourteen Words (z ang. czternaście słów) to często używane przez neonazistów i białych rasistów, maskujące określenie zdań: „Musimy zagwarantować byt naszych ludzi i przyszłość dla Białych dzieci”.

uproszczeniu) prawicowych i lewicowych, przede wszystkich maoistowskich. Idee Sojuszu ekstremów opisano w piśmie „Templum Novum”. Koncepcja sojuszu jest posługując się podziałem upowszechnionym przez Karla Poppera społeczeństwa otwartego i zamkniętego wprowadzone przez Henri Bergsona. Sojusz ekstremów, jest sojuszem można rzec społeczeństwa zamkniętego — antydemokratów, zwolenników reżymów autorytarnych, przeciwników kapitalizmu¹⁹. W Polsce przejawem tego sojuszu jest współpraca organizacji „Falanga” (powstała w wyniku rozłamu w stołecznych strukturach Obozu Narodowo-Radykalnego) oraz Rewolucyjnej Lewicy Komunistycznej im. Kazimierza Mijala. Cele tej ostatniej są następujące: „Celem RLK jest powrót do marksizmu bojowego, marksizmu rewolucyjnego, stojącego po stronie klasy robotniczej i próbującego stworzyć nowy świat. W tym celu próbujemy wykształcić awangardę rewolucyjną, maoistowską «kontrolitę» wobec istniejących elit. Naszym celem nie jest zwykłe polityczne działanie, którym kieruje się salonowa, «radykalna» lewica, dla której głównym celem jest uczestnictwo w marszach i machanie czerwoną flagą. My chcemy wykształcić kadry awangardy proletariatu”²⁰.

Ponadto w Polsce istnieją drobne grupy narodowych bolszewików, odwołujące się do idei głoszonych przez Rosjanina — Aleksandra Dugina²¹, szukających synkretyzmu pomiędzy lewicą a prawicą²². Istnieje również portal internetowy zwolenników różnych nurtów ideowych, niechętnych przede wszystkim demokracji, systemowi parlamentarno-gabinetowemu. Jest to „X-portal”, którego autorzy piszą: „Otwieramy się na inspiracje m.in. tradycjonalizmu katolickiego, Tradycjonalizmu Integralnego, Rewolucji Konserwatywnej, romantyzmu, faszyzmu, „romantyzmu faszystowskiego”, organicznego integralnego nacjonalizmu, narodowego rewolucjonizmu, imperializmu,

¹⁹ Zob. R. Lasecki, *Ku doktrynie społeczeństwa zamkniętego. Metapolityka i metafizyka sojuszu ekstremów*, *Templum Novum* 2011–2012, nr 11–12, s. 120–132.

²⁰ *Wywiadu Arkadiusza Mellerera z Michałem Rakulskim — Pierwszym Sekretarzem Rady Centralnej RLK oraz Aleksandrem Iwanowem, Komisarzem ds. Ideologicznych RC RLK*. Zob. <http://archiwum.konserwatyzm.pl/publicystyka.php/Artykul/6235/> [odczyt dn. 12.10.2012 r.].

²¹ Aleksander Dugin (ur. 1961 r.), absolwent Wydziału Filozofii i Historii Religii Uniwersytetu Moskiewskiego, rosyjski myśliciel polityczny, geopolityk. Ideolog euroazjatyizmu oraz tradycjonalizmu integralnego. Zob. M. Chełminiak, *Elementy nacjonalizmu w myśli euroazjatyckiej Aleksandra Dugina*, [w:] *Narody i nacjonalizm w federacji Rosyjskiej*, red. P. Timofiejuk, A. Wierzbicki, E. Zieliński, Warszawa 2004, s. 120–127.

²² *Wywiadu Arkadiusza Mellerera z Michałem Rakulskim — Pierwszym Sekretarzem Rady Centralnej RLK oraz Aleksandrem Iwanowem, Komisarzem ds. Ideologicznych RC RLK*. op. cit.

prometeizmu, mesjanizmu, paneuropeizmu, korporacjonizmu, legitymistycznego monarchizmu, reakcjonizmu i restauracjonizmu, duchowego arystokratyzmu, gibelinizmu, platonizmu i neoplatonizmu, nietszcheanizmu, prawicowego heglizmu, archeofuturyzmu, „filozofii czynu” i estetyki Średniowiecza. Naszym ostatecznym celem jest odrodzić «cywilizację chrześcijańską, surową i hierarchiczną, sakralną od podstaw, antyegalitarną i antyliberalną» (Plinio Correa de Oliveira)²³. Istnieje również niewielka struktura „Polski narodowy socjalizm — aktyw północ”²⁴. Polscy narodowi socjaliści²⁵ nawiązują do ugrupowań tego typu działających jeszcze w czasach II RP²⁶.

Na lewicy do grup jawnie kontestujących obecny system zaliczyć należy poza maoistami, Komunistyczną Młodzież Polski, odwołującą się do idei Ludwika Waryńskiego oraz syndykalistów, a także organizację „Antifa Polska”. Ostatnia z wymienionych instytucji, teoretycznie skierowana przeciw neonazistom i faszystom, często zwraca się przeciw innym środowiskom, chociażby nacjonalistycznym czy konserwatywnym. Na swojej stronie zwolennicy antify piszą: „Koncepcja walki — zwalczanie faszyzmu we wszelkiej postaci i we wszystkich dziedzinach życia — punkt bardzo jasny. Czy są to nazi skinheadzi, «elita» z Blood&Honour, polscy faszyci w stylu NOP czy ONR, prawicowe szumowiny z Młodzieży Wszechpolskiej, poganie z «Nikłota» czy też innego rodzaju skrajnie prawicowe, homofobiczne lub rasistowskie grupy — wszyscy oni są wrogami, wszyscy oni są celem”²⁷. Stosują metody zastraszania, pobicia, nielegalne manifestacje, pisząc o tym: „Obrona swoich ludzi przed represjami — bojowy antyfaszyzm to nie zabawa. Wiele z naszych działań przekracza granice legalności i trzeba się liczyć z konsekwencjami prawnymi. Każda osoba biorąca udział w akcjach musi wiedzieć, że gwarantowana jest jej bezwarunkowa solidarność i pomoc w przypadku problemów z prawem”²⁸.

Szukając odpowiedzi, czy w Polsce zagraża ekstremizm polityczny na większą skalę, należy odpowiedzieć, że mimo istnienia kilkunastu organiza-

²³ http://xportal.alk.pl/?page_id=48 [odczyt dn. 12.10.2012].

²⁴ <http://aktyw14.net/index.php/o-nas/31-ideologia> [odczyt dn. 12.10.2012].

²⁵ Więcej organizacji narodowo-robotniczych, narodowo-socjalistycznych, często powiązanych z subkulturą skinhead’s, istniało w latach 90. XX wieku.

²⁶ Np.: Partia Narodowych Socjalistów, Narodowo-socjalistyczna Partia Robotnicza, Polska Partia Narodowo-Socjalistyczna. Szerzej zob. O. Grott, *Faszyci i narodowi-socjaliści w Polsce*, Kraków 2007.

²⁷ <http://www.antifa.bzzz.net/koncepcja-walki> [odczyt dn. 12.03.2012]

²⁸ Ibidem.

cji ekstremistycznych, a nawet prób połączenia, zdawałoby się dalekich od siebie ideologii, nadal pozostają one na marginesie życia politycznego.

Organizacje te odwołują się do idei, które mogą spotkać się potencjalnie ze wzrastającym zainteresowaniem, np. podczas pogłębiającego się kryzysu ekonomicznego, czy też osłabienia instytucji państwowych.

Przede wszystkim grupy te nie są masowe, mają ograniczone możliwości finansowania, ponadto — według zasady konfliktów społecznych opisanej przez Georga Simmela, a później rozwiniętej przez Lewisa A. Cosera — często są to grupy o podobnych poglądach, ale — poprzez chociażby zjawisko „renegata” z jednej grupy do drugiej — bardzo niechętne wobec siebie²⁹.

Grupy te mogą stanowić i stanowią pewne zagrożenie dla porządku publicznego — szczególnie w połączeniu z środowiskami kibiców, które często mieszają się z aktywistami ekstremy politycznej. Groźne są szczególnie hasła nawołujące do przemocy, nienawiści rasowej, a także mające na celu paraliżowanie funkcjonowania państwa. Szczególnie istotne jest to, że pseudokibice stanowią dość dobrze zorganizowane i stosunkowo liczne środowisko, choć — co należy podkreślić — wzajemnie mocno zantagonizowane.

W mojej ocenie ze względu na dużą aktywność ekstremistów politycznych w Internecie można szybko — choćby na podstawie tzw. białego wywiadu — zlokalizować ich grupy, infiltrować je, a nawet w sposób kontrolowany pozwalać im istnieć, stosując metodę „wentyla bezpieczeństwa”. Znacznie większe zagrożenie stanowią grupy, o których istnieniu dowiadujemy się zazwyczaj po popełnieniu przez nie przestępstw oraz te, które odwołują się do idei w chwili obecnej internacjonalistycznych jak narodowy bolszewizm, nazizm, anarchizm czy „antyfaszyzm”, ponieważ mogą być powiązane z obcym wywiadem, współdziałać z przestępczością zorganizowaną, działać na zlecenie polityczne. Pewne obawy budzić może idea „sojuszy ekstremów” — choć jest ona krytykowana przez znaczącą część innych środowisk skrajnych.

Podsumowując warto przytoczyć fragment raportu o stanie bezpieczeństwa w Polsce z 2010 roku przygotowanego dla Ministerstwa Spraw wewnętrznych i Administracji, w którym czytamy: „Na niskim poziomie pozostaje również zagrożenie ze strony rodzimych organizacji o charakterze ekstremistycznym propagujących radykalną ideologię. Związane jest to w szczególności z brakiem rozbudowanego zaplecza politycznego tego typu organizacji, marginalnym poparciem społecznym, brakiem współpracy drob-

²⁹ L. A. Coser, *Funkcje konfliktu społecznego*, Kraków 2009, s. 55.

nych, niezależnych od siebie struktur oraz nastawieniem ich członków na działania o charakterze chuligańskim”³⁰. ♦

Political extremism and state security, deliberations in the context of Poland

The main aim of this article is to show the problems of extremist political organizations (left and right) active in the Republic of Poland, and to give an answer to the question, if those groups can influence on the internal security of the state and use the terrorism in its actions. The knowledge of the range and methods of those groups, their views, allows properly assess and recognize the potential threat that those groups can bring to the security - first of all constitutional. By this we mean the state of socio-political relations in the country, which ensures the respect and effective protection of the mechanisms established by the political system and assigned values and rights.

³⁰ *Raport o stanie bezpieczeństwa w Polsce*, Warszawa 2011, s. 285.